

У гомогенаті нирок спостерігалась зворотна тенденція. У всі терміни досліджень вміст нітрит-аніону в лікованих тіотриазоліном щурів збільшувався, порівняно з нелікованими. Зокрема, на 6 годину він збільшився в 1,2 раза, на 24 годину експерименту вміст NO_2^- в гомогенаті нирок підвищився в 1,4 раза, на 72 годину після введення отрути цей показник зріс в 1,5 раза порівняно з нелікованими тваринами.

ВИСНОВКИ 1. Аманіта-фаллоїдини індують синтез NO в судинах, про що свідчить нагромадження у крові стабільного нітрит-аніону.

2. Аманіта-фаллоїдини інгібують синтез NO в нирках, що проявляється зниженням вмісту нітрит-аніону в структурних елементах органа.

3. Антиоксидант тіотриазолін проявляє виражений регулюючий ефект в утворенні оксиду азоту як у нирках, так і в судинах за умови аманіта-фаллоїдинової нефротоксичності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мухин И.В., Никоненко В.Ю., Игнатенко Г.А. Роль оксида азота в патогенезе хронического гломерулонефрита // Нефрология. – 2003. – Том 7, №1. – С. 41-45.
2. Викторов И.В. Роль оксида азота и других свободных радикалов в ишемической патологии мозга // Вестник РАМН. – 2000. – №4. – С.5-11.
3. Драпкина О.М., Задорожная О.О., Ивашкин В.Т. и др. Особенности синтеза оксида азота у больных инфарктом миокарда // Клиническая медицина. 2000. – №3. – С. 19-23.
4. Зенков Н. К., Меньшикова Е.Б., Реутов В.П. NO-синтетазы в норме и при патологии различного генеза // Вестник РАМН. – 2000. – №4. – С.30-35.
5. Datta P. K., Lianos E.A. Retinoic acid inhibit inducible nitric oxide synthase expression in mesangial cells // Kidney Int. – 1999. – Vol. 40. – P. 425-429.
6. Analysis of nitrate, nitrite and [^{15}N] nitrate in biological fluids / L.S. Green, A.W. David, J. Glogovski et al. // Analit. Biochem. – 1982. – Vol. 126, № 1. – P. 131-138.

УДК 618(09)

Бойчук А.В., Франчук А.Ю., Шадріна В.С., Коптюх В.І., Хлібовська О.І., Бегош Б.М., Сопель В.В.

ЗДОБУТКИ ТА ДОСЯГНЕННЯ КАФЕДРИ АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ ФПО ЗА 25-РІЧНИЙ ТЕРМІН ДІЯЛЬНОСТІ В ТДМА ІМ.І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО

Тернопільська державна медична академія ім. І.Я. Горбачевського

ЗДОБУТКИ ТА ДОСЯГНЕННЯ КАФЕДРИ АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ ФПО ЗА 25-РІЧНИЙ ТЕРМІН ДІЯЛЬНОСТІ В ТДМА ІМ.І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО – В статті показано 25-річний досвід наукових пошуків та навчального процесу з лікарями-інтернами та лікарями-курсантами на кафедрі акушерства та гінекології факультету післядипломної освіти.

ДОСТИЖЕННЯ КАФЕДРИ АКУШЕРСТВА І ГІНЕКОЛОГІЇ ФПО ЗА 25-ЛЕТНИЙ СРОК ДІЯЛЬНОСТІ В ТДМА ІМ. І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО – В статті показан 25-літній досвід наукових досліджень та навчального процесу з лікарями-інтернами на кафедрі акушерства та гінекології факультету післядипломного освіти.

THE 25 YEARS RECORD OF TEACHING PROCESS OF INTERNS AND COURTSANTS – DOCTORS AT THE DEPARTMENT OF OBSTETRICS AND GYNAECOLOGY OF POST GRADUATE FACULTY – In the article we tried to show the 25 years record of scientific research and teaching process of interns and courtsants-doctors at the department of obstetrics and gynaecology of Post Graduate Faculty.

Ключові слова: акушерство, гінекологія, здобутки.

Ключевые слова: акушерство, гинекология, достижения.

Key words: obstetrics, gynaecology, achievements.

Кафедра акушерства та гінекології ФПО заснована 3 травня 1979 року. З того часу базою кафедри акушерства та гінекології факультету післядипломної освіти є пологовий будинок з гінекологічним відділом другої міської лікарні та гінекологічний відділ обласного онкодиспансеру м. Тернополя, із загальною кількістю 220 ліжок. На базі розміщена жіноча консультація на 450 відвідувань за день, яка працює в дві зміни за дільнично-територіальним принципом. Кафедра має 2 лекційних зали і 5 навчальних кімнат, оснащена необхідним обладнанням і комп'ютером.

Перший двомісячний цикл навчання "Клінічне та оперативне акушерство", на якому навчалося 8 лікарів-курсантів із Тернопільської області проходив під керівництвом доц. Гаяне Тигранівни Борсук. Перший склад кафедри акушерства та гінекології факультету післядипломної освіти: проф. М. Розуменко, доц. Г. Борсук, ас. Н. Михайлечко; доц. А. Шрамкевич, ас. Л. Гута.

Проф. М. Розуменко була завідуючою кафедрою з 1979 по 1988 рік. За цей період часу захищено 1 докторську та 3 кандидатських дисертації. Науковими напрямками кафедри були проблеми пізнього гестозу вагітних, антенатальна охорона плода від професійних шкідливостей, акушерські кровотечі, профілактика ускладнень після кесарського розтину.

З 1988 року по 1998 рік кафедру очолював д. мед. наук, проф. Микола Іванович Жилієв. Під час його завідування наукова робота кафедри була спрямована на лікування та профілактику запальних захворювань жіночих статевих органів. Під його керівництвом працівниками кафедри захищено 3 кандидатських дисертації, внесено 3 рацпропозиції, які впроваджені в лікувальні установи західного регіону, видана монографія "Хронічні запальні захворювання" та навчальний посібник "Акушерський фантом".

З 1998 по 2001 рік кафедру акушерства та гінекології ФПО очолила канд. мед. наук, доц. Ніна Миколаївна Олійник. Під її керівництвом проводилися наукові дослідження з вивчення впливу TORCH-інфекції на плід, профілактики та лікування гнійно-септичних ускладнень у вагітних та породіль, ефективності дії нових антибактеріальних препаратів в акушерстві та гінекології, проводилось виконання міжкафедральної наукової роботи з проблеми "Профілактика остеопорозу у вагітних та породіль".

З 2001 року кафедру акушерства та гінекології ФПО очолила д.мед.наук, проф. Алла Володимирівна Бойчук. Теперішній склад кафедри: зав. каф. д. мед. наук, проф. А.В. Бойчук, проф. А.Ю. Франчук, доц. В.І. Коптюх, доц. В.С. Шадріна, ас. Б.М. Бегош, ас. В.В. Сопель, ас. О.І. Хлібовська. Ведуться наукові розробки за міжкафедральною тематикою, фрагментом наукової роботи кафедри є "Нейрогуморальні порушення та їх корекція при клімактеричному та посткастраційному синдромі", вивчається ефективність нових медичних препаратів для лікування запальних процесів шийки матки, з профілактики та лікування ускладнень в клімактеричному періоді жінки та нових препаратів для лікування TORCH-інфекції у гінекологічних хворих та при вагітності.

Протягом 25 років кафедра акушерства та гінекології ФПО проводить післядипломну підготовку лікарів-інтернів та лікарів-курсантів. Хоча мета та основні принципи навчального процесу на кафедрі залишаються незмінними, життя і напрацьований досвід постійно вносять певні корективи та доповнення в роботу кафедри.

Відповідно до наказу МОЗ України від 08.06.01 за № 223 "Про удосконалення підготовки медичних та науково-педагогічних кадрів у вищих медичних (фармацевтичних)

навчальних закладах та закладах післядипломної освіти" колектив кафедри акушерства та гінекології ФПО шукає нові форми оптимізації навчального процесу лікарів-інтернів та лікарів-курсантів, які проходять підготовку на кафедрі.

Глибокі зміни в суспільних відносинах, чинному законодавстві України потребують внесення корекції до викладання предмету дисципліни. Повинна бути створена система формування потреби фахівців у самовдосконаленні та постійній роботі над собою в професійному плані. Формування клінічного мислення – безперервний творчий процес, що вимагає постійного вдосконалення. Якщо при роботі з лікарями-інтернами це формування клінічного мислення закладається та розвивається, то при роботі з лікарями-курсантами йде процес поглиблення клінічного мислення як в теоретичному, так і в практичному плані за рахунок викладання нової та сучасної інтерпретації накопиченої медичної спеціальної інформації.

На кафедрі акушерства та гінекології ФПО Тернопільської державної медичної академії імені І.Я. Горбачевського відбувається підготовка лікарів на післядипломному етапі. Починається післядипломна підготовка фахівців акушерів-гінекологів в 1,5-річній інтернатурі з акушерства і гінекології. В очному циклі інтернатури навчаються 9 місяців на базі акушерсько-гінекологічного об'єднання міськлікарні № 2 м.Тернополя. Лікарі-інтерни працюють у кожному відділі об'єднання разом з викладачами кафедри. Інтерни обстежують хворих, виконують діагностичні та лікувальні маніпуляції, беруть участь в операціях спочатку як 2-й асистент, а після підготовки як – 1-й асистент. Лікарі-інтерни оволодівають переліком необхідних практичних навичок для надання допомоги хворим з гінекологічною патологією, роділлям та породіллям. У кожному відділі проводяться семінарські заняття згідно з його профілем, з обговоренням теми не тільки на теоретичному рівні, але і з розбором тематичної хвороби. Практичні навички в діагностиці, лікуванні гінекологічних захворювань, при веденні пологів лікарі-інтерни удосконалюють на чергуваннях. Формуванню клінічного мислення, навчанню правильного ведення медичної документації допомагають лікарям-інтернам клінічні патолого-анатомічні конференції, а також сумісне з викладачами проведення рецензування історій пологів. Більш глибокому теоретичному оволодінню окремою темою сприяють семінари, на яких зачитуються реферати з актуальних питань акушерства та гінекології. В очній інтернатурі проводиться інтеграція навчального процесу з 10 суміжних дисциплін.

Заочна інтернатура (6 місяців) теж під контролем кафедри акушерства та гінекології. Кожному районному акушеру-гінекологу, де працює інтерн, видається пакет з необхідною документацією з інтернатури: список тем семінарів, рефератів, перелік діагностичних та лікувальних маніпуляцій, які лікар-інтерн повинен виконати під час навчання в заочній інтернатурі. Щоквартально закріплений за районом викладач перевіряє теоретичний та практичний рівень підготовки лікаря-інтерна, про що складає акт перевірки.

Наприкінці інтернатури проводиться атестація інтернів, яка складається із 3-х етапів: I етап – задача в відділі хворої викладачу – (діагноз, лікування, тактика ведення); II етап – заключний комп'ютерний контроль знань; III етап – теоретичний іспит із задачею практичних навичок. Лікарям-інтернам видається сертифікат на право працювати лікарем акушером-гінекологом.

Через 5 років після закінчення інституту, а потім кожні 5 років після проходження атестації на категорію лікарі акушери-гінекологи нашої області проходять одномісячні передатестаційні цикли. До педагогічного процесу запрошуються провідні спеціалісти академії, які у своїх лекціях використовують досягнення сучасної науки і практики. Лікарям-курсантам подається матеріал із спеціальності за останні 5 років. Проводиться інтеграція навчального процесу з 6-ти суміжних дисциплін. Викладачі кафедри залучають лікарів-

курсантів до розбору тяжких хворих, до участі в конференціях, в окремих випадках до виїздів в райони області для ургентної допомоги. Деяких курсантів готують за індивідуальною програмою, враховуючи те, який вид практичної діяльності удосконалює лікар (оперативна техніка, кольпоскопія, гінекологічна ендокринологія та інше). Лікарі-курсанти користуються на кафедрі спеціальною картотекою рецептури, бібліографічним каталогом. Наприкінці циклу лікарі-курсанти складають іспит в 3 етапи: заключний комп'ютерний контроль знань, практичні навички, теоретичні питання. При видачі сертифікатів про кваліфікаційну категорію акушера-гінеколога враховується стаж роботи за спеціальністю, наявність попередньої категорії, активність на заняттях, оцінки за відповіді на проміжному контролі знань та іспиті.

На кафедрі акушерства та гінекології ФПО Тернопільської державної медичної академії імені І.Я. Горбачевського функціонує відпрацьована та ефективна система удосконалення кваліфікації практичних лікарів акушерів-гінекологів з використанням сучасних (комп'ютерної, мультимедійної) ефективних форм навчання.

Але в останні роки, враховуючи нові досягнення в науковій сфері, впровадження в практику медицини та науки нових технологій, наявність великого інформаційного потоку в медичній і спеціальній акушерсько-гінекологічній дисципліні, на кафедрі застосовуються сучасні ефективні форми навчання. Фармацевтична наука вносить значні новації. Донести цю інформацію та зв'язати з проблемами акушерства та гінекології для підвищення ефективності лікування зобов'язані науково-практичні конференції спільно з фірмами виробниками препаратів.

За останні 2 роки наша кафедра провела вже 3 такі конференції: 2 Всеукраїнські акушерсько-гінекологічні конференції за участі більше 10 фармацевтичних фірм, а також 1 обласну конференцію для лікарів акушерів області з проблеми гнійно-септичних ускладнень з фірмою-виробником сучасних антибіотиків, які ефективні при даній патології.

На таких конференціях не тільки глибоко висвітлюються нові підходи в вивченні причин патогенезу, клініки, діагностики та сучасне лікування акушерсько-гінекологічних захворювань, але одночасно і подаються розгорнуті матеріали з використання нових медикаментів, якими можна поповнити лікувальний асортимент та досягти кращих результатів на сучасному рівні. У всіх цих конференціях беруть участь лікарі-інтерни та лікарі-курсанти, які значно розширюють свої знання та можливості з сучасного лікування акушерсько-гінекологічних захворювань.

Окрім традиційної системи роботи, кафедрою акушерства та гінекології ФПО використовуються нові технології навчального процесу. Завдяки телекомунікаційному зв'язку проводилась лекція лікарям-інтернам та курсантам провідним професором фармакологом з НДІ ПАГ м. Києва. Після лекції відбулась жива цікава дискусія між професором та лікарями щодо сучасних препаратів, які застосовуються в акушерстві та гінекології.

Останнім часом в навчальний процес кафедри внесено розділ з лапароскопічних методів діагностики та лікування гінекологічних захворювань. Базою для навчання є лапароскопічне відділення обласної лікарні м. Тернополя та лікувально-діагностичний центр ТДМА. Після теоретичної підготовки з цього ефективного та менш травматичного методу лікування в сучасній медицині, лікарі-інтерни та курсанти мають можливість побачити апаратуру, безпосередньо хід операції. Таке особисте ознайомлення лікарів з новим досягненням у медицині сприяє вибору цього альтернативного методу лікування.

Дані статистичного аналізу стану надання медичної допомоги вагітним, роділлям, породіллям, гінекологічним хворим в Тернопільській області мають стабільні позитивні показники. В цьому процесі позитивну роль відіграє робота кафедри акушерства та гінекології ФПО з підготовки лікарів акушерів-гінекологів для Тернопільської області.

Таким чином, кафедра акушерства та гінекології ФПО за 25 років свого існування набула напрацьованого, відшліфованого досвіду поетапної підготовки лікарів-інтернів, відпрацювала ефективну схему удосконалення кваліфікації

практичних лікарів акушерів-гінекологів, користується заслуженим авторитетом і повагою наукового товариства акушерів-гінекологів України та практичної охорони здоров'я.

УДК 616.441-02:616-053.6-055.1

Гурський А.Й., Гурська В.А., Гуменюк Л.В.

ФУНКЦІЯ ЩИТОПОДІБНОЇ ЗАЛОЗИ І ЇЇ ВПЛИВ НА ЧОЛОВІЧИЙ ПУБЕРТАТ У МЕШКАНЦІВ ЙОДОДЕФІЦИТНОГО РЕГІОНУ

Рівненський обласний ендокринологічний диспансер

ВСТУП Як відомо, тільки в Україні на території йодного дефіциту проживає близько 15 млн чоловік. На думку більшості вчених (1,3,10,13), в ендемічних регіонах найбільш поширеною ендокринною патологією є захворювання щитоподібної залози, які сприяють розвитку інших патологічних станів і захворювань. У дітей нестача повноцінних гормонів щитоподібної залози викликає зниження рівня розумового, фізичного та статевого розвитку (4,7,15). У дорослих – суттєве погіршення діяльності нервової, серцево-судинної систем і репродуктивної функції (2,6). За даними літератури (5,8,9,11), підлітки із зниженою функцією щитоподібної залози і порушенням статевого розвитку, які не одержали своєчасно необхідне лікування, вступають у життя недостатньо повноцінними, зі зниженою працездатністю, страждають морально. Чоловіки, що розвивалися уповільнено, страждають порушеннями сперматогенезу і передміхурової залози (2,6).

На жаль, дослідженню стану щитоподібної залози і її впливу на чоловічий пубертат у рамках національних і міжнародних наукових програм присвячена невелика кількість спостережень. Переважна більшість даних літератури вітчизняних та іноземних вчених стосовно проблем патології щитоподібної і статевих залоз присвячена гормональним порушенням і впливу радіоактивного забруднення (14,16).

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ Щоб дослідити наявність пубертатних порушень у хворих з тиреоїдною патологією, ми проаналізували статистичні матеріали діяльності ендокри-

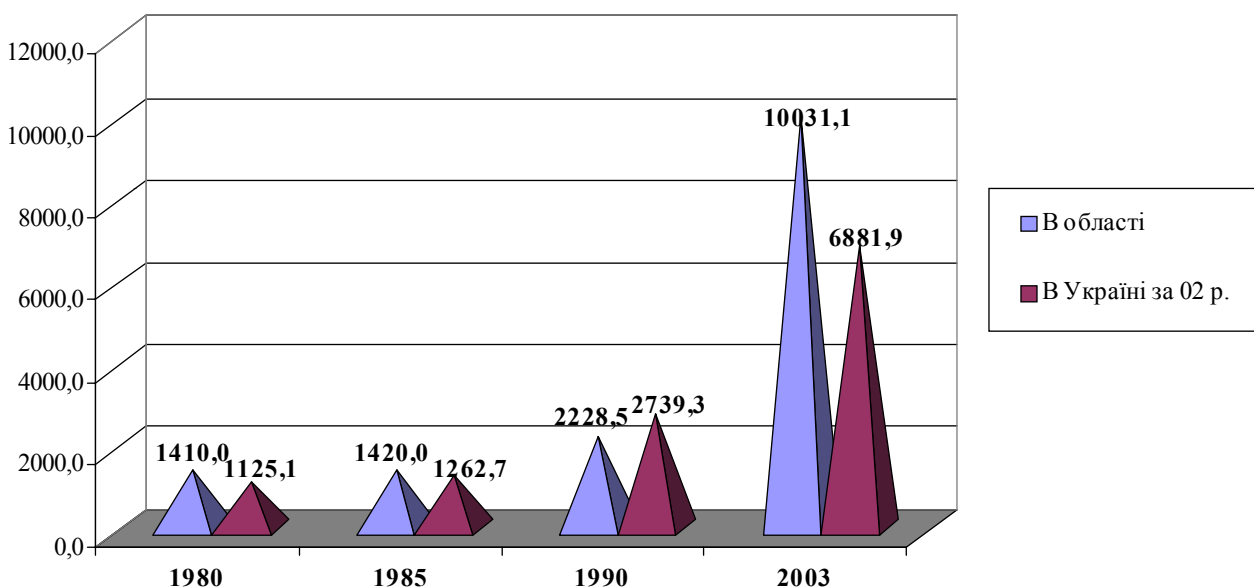
нологічних кабінетів лікувально-профілактичних закладів області з поширеності ендокринної патології серед населення області і в Україні за 1980-2003 рр. (діаграма 1). Вивчили частоту захворювань щитоподібної залози у мешканців йододефіцитного регіону і в Україні (діаграма 2). Визначили структуру тиреоїдної патології серед жителів Рівненської області порівняно з показниками в Україні (табл. 1).

Оскільки зміни функціональної активності щитоподібної залози впливають на всі органи і системи організму, то нас цікавило питання їх впливу на чоловічий пубертат.

Нами проведено комплексне обстеження 69 юнаків 12-14-річного віку (1-а група) і 78 юнаків 15-17 років (2-а група) з дифузним ендемічним зобом I-III ступеня, а також 25 чоловік соматично здорових юнаків такого ж віку – контрольна група (табл. 2).

Усім обстеженим, крім пальпації щитоподібної залози, вимірювали зріст, вагу, проводили оцінку статевого розвитку за п'ятибальною схемою з визначенням індексу маскулінізації – ІМ (дослідження проводили за методичними рекомендаціями М.О. Демченко, 2000 р.) (7).

Біохімічні дослідження здійснювали за методикою (17). Рівень екскреції йоду із сечею визначали за рекомендаціями ВООЗ на базі Київського НДІЕ і ОР. Визначення гормонів у сироватці крові, зокрема, Т₃, ТТГ, ЛГ, ФСГ і тестостерону проводили за допомогою імуноферментних методик набору фірми "Хема" (Москва) та "ELISA" (Німеччина). Матеріали досліджень представлені у таблиці 3.

Діаграма 1. Поширеність ендокринної патології серед населення Рівненської області у 1980-2003 рр. (на 100 тис. населення)